

WIELCY LUDZIE KOŚCIOŁA

ks. Antoni Żurek
STANISŁAW ZE SZCZEPANOWA

Wydawnictwo WAM
Kraków 2007

Wstęp

Stanisław ze Szczepanowa (†1079), Biskup-Męczennik, jeden z głównych patronów Polski, to wielka postać w dziejach naszej Ojczyzny i Kościoła w Polsce. Obecny nieomal od samego początku w ponad tysiącletniej historii Polski i w historii polskiego chrześcijaństwa, odgrywał w niej rolę trudną do przecenienia.

Mimo to jest postacią mało znaną. Z wyjątkiem męczeńskiej śmierci, inne wydarzenia jego życia są mało znane nawet historykom i hagiografom, a większość rodaków zadowalała się i nadal zadowala wiadomościami podawanymi przez legendarne w dużej mierze żywoty. Paradoksalnie jednak, im dalej od jego śmierci, tym lepiej postać tę znamy. Dzięki postępom w badaniach

historycznych oraz rozwojowi techniki coraz lepiej udaje się odczytać wprawdzie skąpe, ale mimo to wiele mówiące dokumenty związane z jego życiem, a zwłaszcza jego śmiercią. Badania archeologiczne oraz inne odkrycia historyczne poszerzają naszą znajomość tych czasów, a tym samym pośrednio przybliżają nam postać samego biskupa Stanisława. Więc, choć trudno spodziewać się odkrycia nowych dokumentów, to można mieć nadzieję, że lepiej będziemy rozumieć i interpretować już istniejące.

Autorzy pierwszych polskich kronik: Gall Anonim oraz Wincenty Kadłubek, opierając się na relacjach świadków i już istniejącej tradycji, opisują – oszczędnie i w sposób dla siebie charakterystyczny – wydarzenia związane tylko ze śmiercią biskupa Stanisława. W dokumentach katedry wawelskiej zachowały się tylko niektóre daty z nim związane. Dopiero kilkadziesiąt lat po męczeńskiej śmierci Biskupa zaczęto dokumentować, w różnej formie, jego życie i działalność.

Pierwszy, w miarę kompletny życiorys biskupa Stanisława powstał dopiero około 150 lat po jego śmierci. Autorem tego życiorysu jest dominikanin Wincenty z Kielczy (lub z Kielc)¹. Ten

¹ Wobec niejasnych zapisów historycy raczej skłaniają się do

żyjący w pierwszej połowie XIII wieku kanonik krakowski, później dominikanin, był świadkiem najpierw starań o kanonizację, następnie samego procesu kanonizacyjnego św. Stanisława. Z polecenia biskupa krakowskiego Iwo Odrowąża (1218 – 1229) zaczął zbierać dokumentację dotyczącą życia Stanisława i opisywać wydarzenia związane z jego kanonizacją. Sporządził najpierw pierwszą wersję *Żywotu (Vita minor)*, a później – już po kanonizacji – bardziej rozbudowaną (*Vita maior*).

W związku z kanonizacją zrobiono dokumentację cudów zdziałanych za przyczyną kandydata na ołtarze. W ten sposób powstał bardzo interesujący i ważny dokument pt. *Cuda św. Stanisława (Miracula sancti Stanislai)*.

W następnych dziesięcioleciach i stuleciach powstawały kolejne żywoty, z których najbardziej znany jest autorstwa Jana Długosza. Dzieło Długosza było bardzo popularne i ono w dużej mierze kształtowało wiedzę Polaków o św. Stanisławie w następnych wiekach.

Źródłem tej wiedzy są też różnej klasy i róż-

tego, by uważać go za urodzonego w mało znanej, ale istniejącej w tamtych czasach Kielczy na Opolszczyźnie niż w bardziej dziś znanych Kielcach.

nego gatunku zabytki, spośród których na szczególną uwagę zasługuje relikwiarz wawelski, zawierający czaszkę Biskupa-Męczennika. Badania tej relikwii, możliwe dzięki osiągnięciom współczesnej medycyny, umożliwiły znalezienie odpowiedzi na wiele trudnych kwestii związanych z życiem, a zwłaszcza z okolicznościami śmierci Biskupa.

WIELCY LUDZIE KOŚCIOŁA

Komitet redakcyjny

| prof. dr hab. Henryk Pietras SJ
Jarosław Naliwajko SJ

Polecamy:

ks. Mirosław Paciuszkiewicz SJ: ANDRZEJ BOBOLA
Dariusz Kowalczyk SJ: KARL RAHNER
Tadeusz Sierotowicz: MIKOŁAJ KOPERNIK
ks. Waldemar Turek: TERTULIAN
Marek Ingłot SJ: JAKUB WUJEK
Marek Ingłot SJ: KAROL ANTONIEWICZ
Sławomir Bralewski: KONSTANTYN WIELKI
Henryk Pietras SJ: ORYGENES
Tadeusz Zychiewicz: IGNACY LOYOLA
Anna Paner: JAN HUS
Marek Sokółowski SJ: KLAUDIUSZ LA COLOMBIÈRE
Anna Pabóg-Lenartowicz: ŚWIĘTY WOJCIECH
Stanisław A. Sroka: KRÓLOWA JADWIGA
Zdzisław Kijas OFMConv.: ŚWIĘTY BONAWENTURA
Piotr Kastyła: KATARZYNA SIENIEŃSKA
Jerzy Wolak: HENRYK VIII
Krzysztof Homa SJ: SZAWEL Z TARSU
Teresa Wolińska: JUSTYNIAN WIELKI
Stanisław Grzybowski: JAN DŁUGOSZ
Jakub Gorczyca SJ: EDYTA STEIN
ks. Kazimierz Panus: ŚW. MARCIN Z TOURS
Waldemar Cerań: TEODOZJUSZ WIELKI
ks. Antoni Żurek: CEZARY Z ARLES
Mikołaj Olszewski: TOMASZ Z AKWINU
ks. Tomasz Jelonek: ŚWIĘTY HIERONIM
Tadeusz Sierotowicz: GALILEUSZ
ks. Jerzy Patucki: AMBROŻY Z MEDIOLANU
ks. Arkadiusz Nocni: JAN KASJAN
Henryk Paprocki: FOCJUSZ
Stanisław Grzybowski: MARCIN LUTER
Marek Wójtowicz SJ: HENRI DE LUBAC
Tomasz Dąbek OSB: ŚW. BENEDYKT Z NURSJI
Andrzej Zajac OFMConv.: ŚWIĘTY FRANCISZEK
Stanisław Ziemiański SJ: SUÁREZ
ks. Kazimierz Panus: ŚWIĘTY PATRYK
Antoni Kiełbasa SDS: JADWIGA ŚLĄSKA
ks. Jarosław Słós: JAKUB Z PARADYZA
Czesław Drzączek SJ: JAN BEYZYM

Wiesław Szymona OP: MISTRZ ECKHART
Janusz Smołucha: GIROLAMO SAVONAROLA
Jan Andrzej Spieź OP: ŚWIĘTY DOMINIK
ks. Kazimierz Panus: HENRYK LACORDAIRE
Zygmunt Kowalczuk: KARDYNAŁ M. H. LEDÓCHOWSKI
ks. Eligiusz Piotrowski: HANS URS VON BALTHASAR
ks. Jan Kracik: GRZEGORZ VII
Michał Rożek: ŚWIĘTY BRAT ALBERT
ks. Kazimierz Panus: ŚWIĘTA KINGA
Wiesław Dawidowski OSA: ŚWIĘTY AUGUSTYN
Krzysztof Rafał Prokop: WINCENTY KADŁUBEK
ks. Kazimierz Panus: ŚW. LEON WIELKI
Stanisław Cieślak SJ: ŚW. FRANCISZEK KSAWERY
ks. Kazimierz Panus: ŚWIĘTY JAN VIANNEY
Andrzej Nawrocki: PELAGIUSZ
ks. Kazimierz Panus: ŚW. FRANCISZEK SALEZY
Zbigniew Kadłubek: ŚW. PIOTR DAMIANI
ks. Andrzej Wiłko: ŚWIĘTA FAUSTYNA
Andrzej Babuchowski: JAN SARKANDER
ks. Kazimierz Panus: Bł. ANIELA SALAWA
ks. Norbert Widok: GRZEGORZ Z NAZZANZU
ks. Kazimierz Panus: PIOTR SKARGA
Jan Popłatek SJ: ŚW. MELCHIOR GRODZIECKI
Andrzej Babuchowski: JAN NEPOMUCEN

W przygotowaniu:

O. Krzysztof Sroka: THOMAS MERTON